

Porozumienie z Schengen

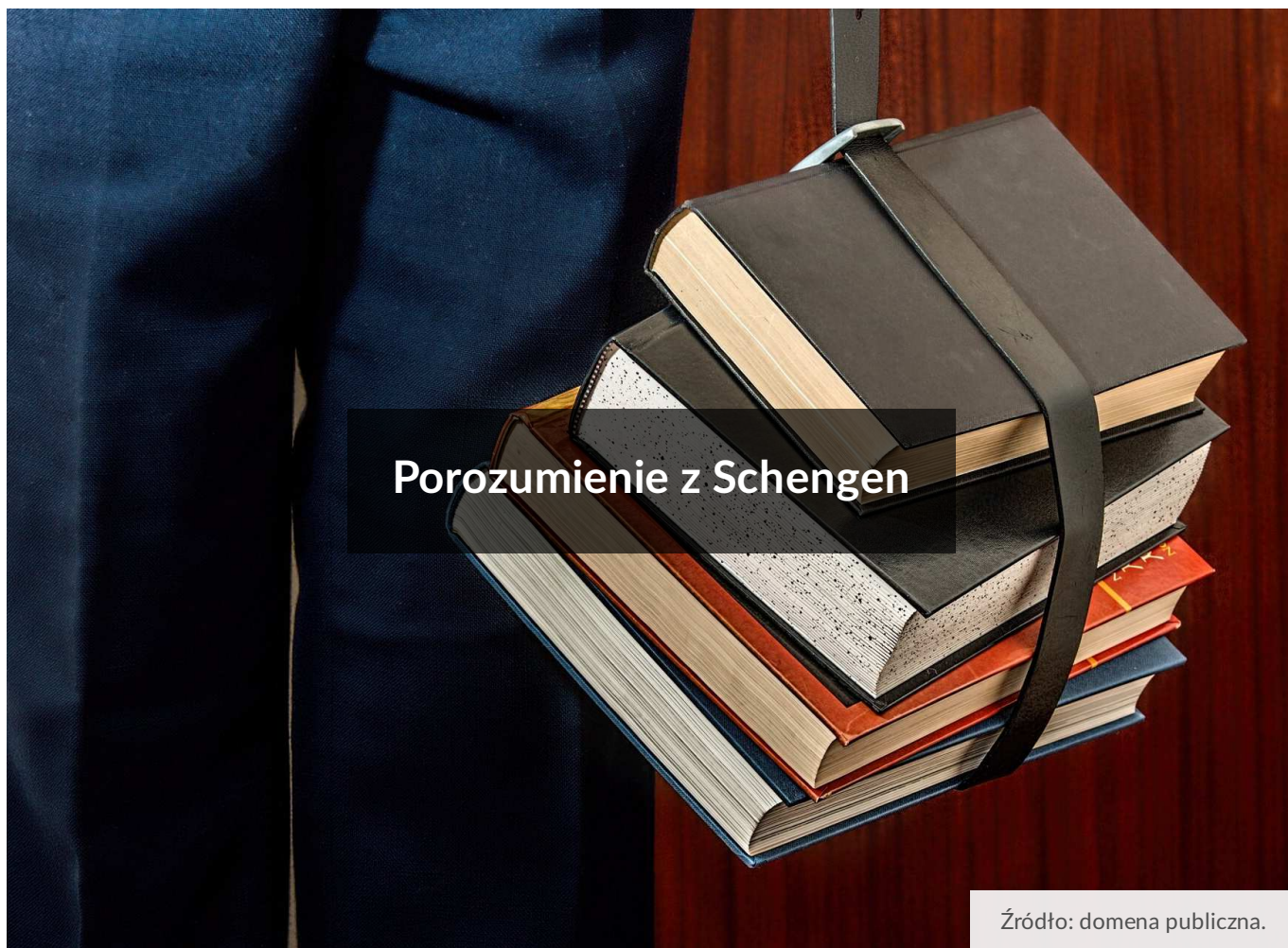
- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Parlament Europejski, *Zarządzanie granicami zewnętrznymi*, dostępny w internecie: europarl.europa.eu [dostęp 10.02.2020 r.].
- Źródło: Karolina Rokicka, *Włączenie „acquis” Schengen w ramy prawne Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: ce.uw.edu.pl [dostęp 10.02.2020 r.].

- Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Schengen – informacje*, dostępny w internecie: mswia.gov.pl [dostęp 10.02.2020 r.].

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu porozumienia z Schengen oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Wskażesz najważniejsze założenia porozumienia z Schengen.
- Scharakteryzujesz rolę porozumienia z Schengen.
- Rozważysz, czy Europa może odejść od postanowień z Schengen.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących porozumienia z Schengen.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Dla zainteresowanych

Unia Europejska

**Emigrant w podróży czy
podróżnik na emigracji?**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Porozumienie z Schengen

Porozumienie z Schengen jest międzynarodową umową dotyczącą zniesienia kontroli paszportowej i wizowej na granicach wewnętrznych między państwami członkowskimi.

W połowie lat 80. XX w. w państwach Wspólnot Europejskich (zwłaszcza w RFN i Francji) nasilała się atmosfera polityczna sprzyjająca zniesieniu kontroli paszportowej na granicy między tymi państwami. Nawiązywały one do unii celnej państw Beneluxu. Kolejnym krokiem było podpisanie w 1985 r. przez Belgię, Francję, Luksemburg, Holandię (Niderlandy) i RFN porozumienia w Schengen (tzw. Schengen I). W celu wprowadzenia w życie tego planu państwa podpisały w 1990 r. kolejne porozumienie w Schengen (tzw. Schengen II) – był to akt wykonawczy do poprzedniego porozumienia. Dzięki niemu w 1995 r., kiedy wszedł on w życie, doprowadzono do całkowitego zniesienia kontroli granicznych pomiędzy Niemcami, Francją,

Niderlandami, Luksemburgiem, Belgią, Portugalią i Hiszpanią. Powstał wówczas tzw. obszar Schengen.

Oprac. na podst.: *Strefa Schengen*, ec.europa.eu.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Unijny traktat amsterdamski z 1997 r. ustalił, że Rada Unii Europejskiej przejmuje funkcje wykonawcze nad porozumieniem z Schengen oraz zobowiązuje państwa mające przystąpić do Wspólnoty Europejskiej do przyjęcia w całości dorobku prawnego Schengen (*acquis Schengen*). Dorobek ten zostaje równocześnie włączony do [*acquis communautaire*](#) (dorobku prawnego Wspólnot Europejskich). Docelowo strefa Schengen ma obejmować całą Unię Europejską.

Główne postanowienia układu z Schengen:

- zniesienie kontroli paszportowej na wewnętrznych granicach państw sygnatariuszy i równoczesne wprowadzenie ściślejszej kontroli na granicach zewnętrznych (lądowych, morskich i w portach lotniczych) państw sygnatariuszy porozumienia; kontrola może zostać tymczasowo przywrócona w przypadku stwierdzenia poważnego zagrożenia porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego;
- stworzenie Schengenckiego Systemu Informacyjnego, który umożliwia wymianę informacji dotyczących osób niepożądanych na terytorium państw sygnatariuszy;
- prowadzenie wspólnej polityki [wizowej](#) (w związku z tym konieczna okazała się rezygnacja z umów o ruchu bezwizowym zawieranych przez państwa sygnatariuszy z krajami trzecimi, np. Francji z Algierią czy później Polski z Ukrainą);
- prowadzenie wspólnej [polityki azylowej](#) – tzn. przede wszystkim podpisywanie umów o [readmisji](#) z państwami trzecimi tak, aby zapewnić odesłanie nielegalnych imigrantów z terytorium krajów sygnatariuszy tego porozumienia;
- ustalenie zasad współpracy sądów, policji i administracji;
- współpraca w zakresie walki z terroryzmem, nielegalnym handlem i [zorganizowaną przestępczością](#).

Państwa sygnatariusze tworzą w ten sposób tzw. obszar Schengen, na którym obowiązuje prawo swobodnego przepływu znajdujących się na nim osób, niezależnie od ich pochodzenia, a więc również obywateli państw trzecich i imigrantów.

Słownik

acquis communautaire

dorobek prawny Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej, obejmujący wszystkie traktaty założycielskie i akcesyjne, umowy międzynarodowe je zmieniające, przepisy wydawane na ich podstawie przez organy Unii, umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnoty i Unię Europejską, orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, a także deklaracje i rezolucje oraz zasady ogólne prawa wspólnotowego; obowiązkiem każdego państwa wstępującego do Unii Europejskiej jest przestrzeganie go

azyl

termin najczęściej stosowany jest w odniesieniu do azylu politycznego, czyli opieki prawnej, której azylantowi (obcokrajowcowi) udziela państwo, na terytorium którego się znalazł

polityka azylowa

polityka azylowa UE ma na celu przyznawanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony w jednym z państw członkowskich oraz zapewnienie przestrzegania zasady *non-refoulement*; w tym celu Unia dąży do wprowadzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego

przestępczość zorganizowana

zdyscyplinowane, hermetyczne struktury o ściśle przestrzeganej hierarchii, które prowadzą nielegalną działalność w wielu różnych sferach

readmisja

odesłanie nielegalnego imigranta do kraju, z którego przybył

wiza

pisemne zezwolenie na przekroczenie granicy lub pobyt na terenie obcego państwa

zasada *non-refoulement*

zasada, która stanowi, że osoby, której odmówiono przyznania statusu uchodźcy, nie wolno deportować do kraju, w którym groziłoby jej niebezpieczeństwo prześladowania

Mapa interaktywna

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą. Poszukaj informacji na temat tego, jakie kraje starają się o przyjęcie do strefy Schengen.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, co dla Polski oznaczało przyjęcie do strefy Schengen.

Ćwiczenie 2

Rozstrzygnij, czy przyjęcie do Unii Europejskiej jest jednoznaczne z wejściem do strefy Schengen. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie.

Porozumienie z Schengen jest międzynarodową umową dotyczącą...

- zniesienia kontroli wizowej na granicach państw członkowskich.
- zniesienia kontroli paszportowej i wizowej na granicach państw członkowskich.
- ograniczenia kontroli paszportowej i wizowej na granicach państw członkowskich.
- zniesienia kontroli paszportowej na granicach państw członkowskich.

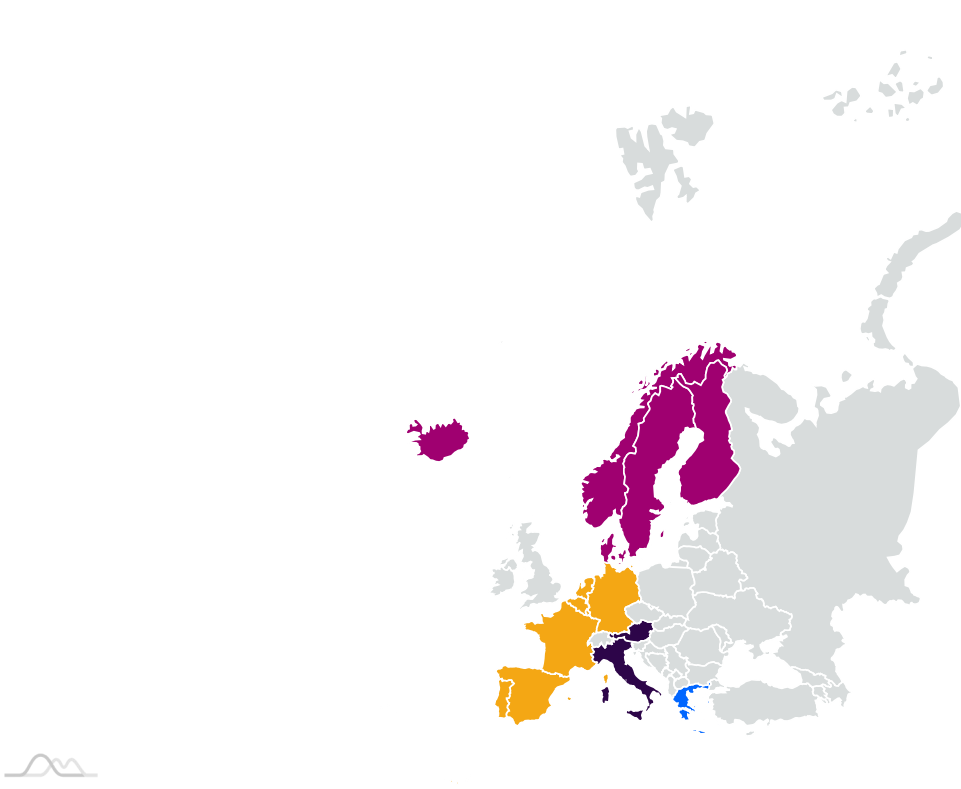
Ćwiczenie 2

Wskaż główne postanowienia porozumienia z Schengen.

- ograniczenie kontroli na granicach zewnętrznych państw sygnatariuszy
- prowadzenie wspólnej polityki proekologicznej
- prowadzenie wspólnej polityki wizowej
- prowadzenie wspólnej polityki azylowej
- zniesienie kontroli paszportowej na wewnętrznych granicach państw członkowskich
- wspólna walka z terroryzmem, nielegalnym handlem i zorganizowaną przestępczością

Materiał źródłowy do ćwiczeń nr 3-4.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 3

Nadaj mapie odpowiedni tytuł z uwzględnieniem przedziału czasowego.

Ćwiczenie 4

Opisz legendę mapy.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Karolina Rokicka

Włączenie „acquis” Schengen w ramy prawne Unii Europejskiej

Początki starań państw członkowskich Wspólnot Europejskich, zmierzające do stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, sięgają „szczytu” paryskiego w grudniu 1974 r. (...)

Jednak dopiero w 1984 r. udało się podpisać pierwszą umowę międzynarodową (...)

W roku tym prezydent Francji F. Mitterand i kanclerz Niemiec H. Kohl uzgodnili (...) stopniowe zniesienie kontroli na granicy francusko-niemieckiej.

W preambule oświadczono, że coraz dalej idące zjednoczenie narodów europejskich musi znaleźć swój wyraz w tym, że wszyscy obywatele państw członkowskich WE będą mogli bez przeszkód przekraczać granice wewnętrzne. Ponadto zadeklarowano wolę wzmocnienia więzów solidarności pomiędzy oboma państwami, co miało przejawiać się w zniesieniu przeszkód w wolnym przepływie osób przez ich granice.

Źródło: Karolina Rokicka, *Włączenie „acquis” Schengen w ramy prawne Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: ce.uw.edu.pl [dostęp 10.02.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy tekst dotyczy utworzenia strefy Schengen. Swoją wypowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie:

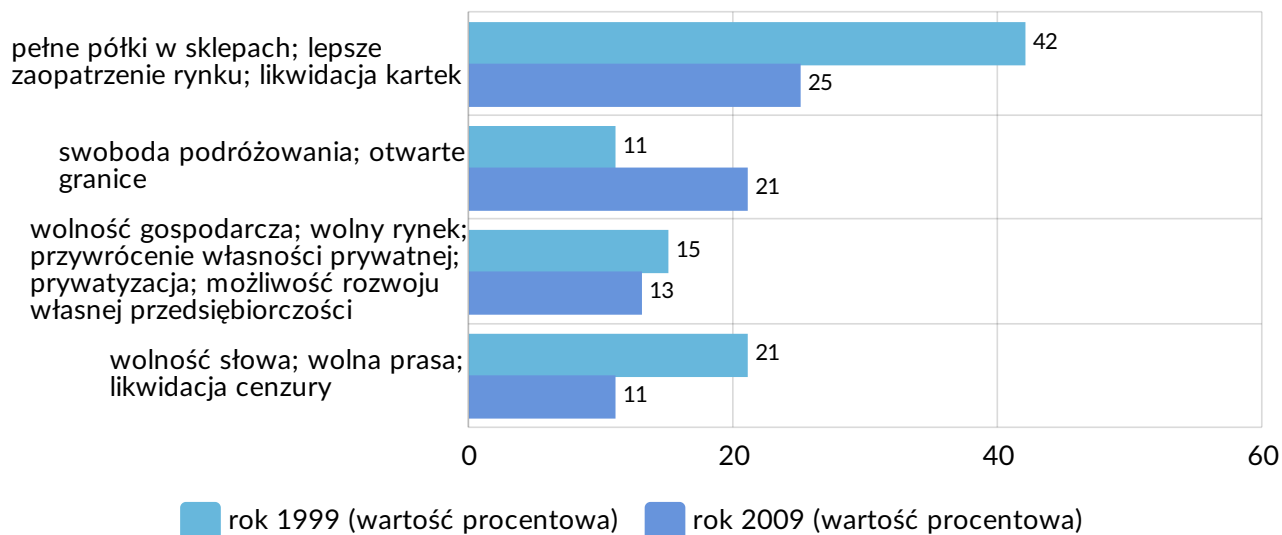
Uzasadnienie:

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Czy i co, Pana(i) zdaniem, zmieniło się w tym czasie w Polsce na lepsze. Proszę wymienić nie więcej niż trzy takie sprawy.

Oprac. na podst.: CBOS, *Bilans zmian w Polsce w latach 1989–2009*, Komunikat z badań CBOS, BS/32/2009, cbos.pl [dostęp: 7.02.2020].

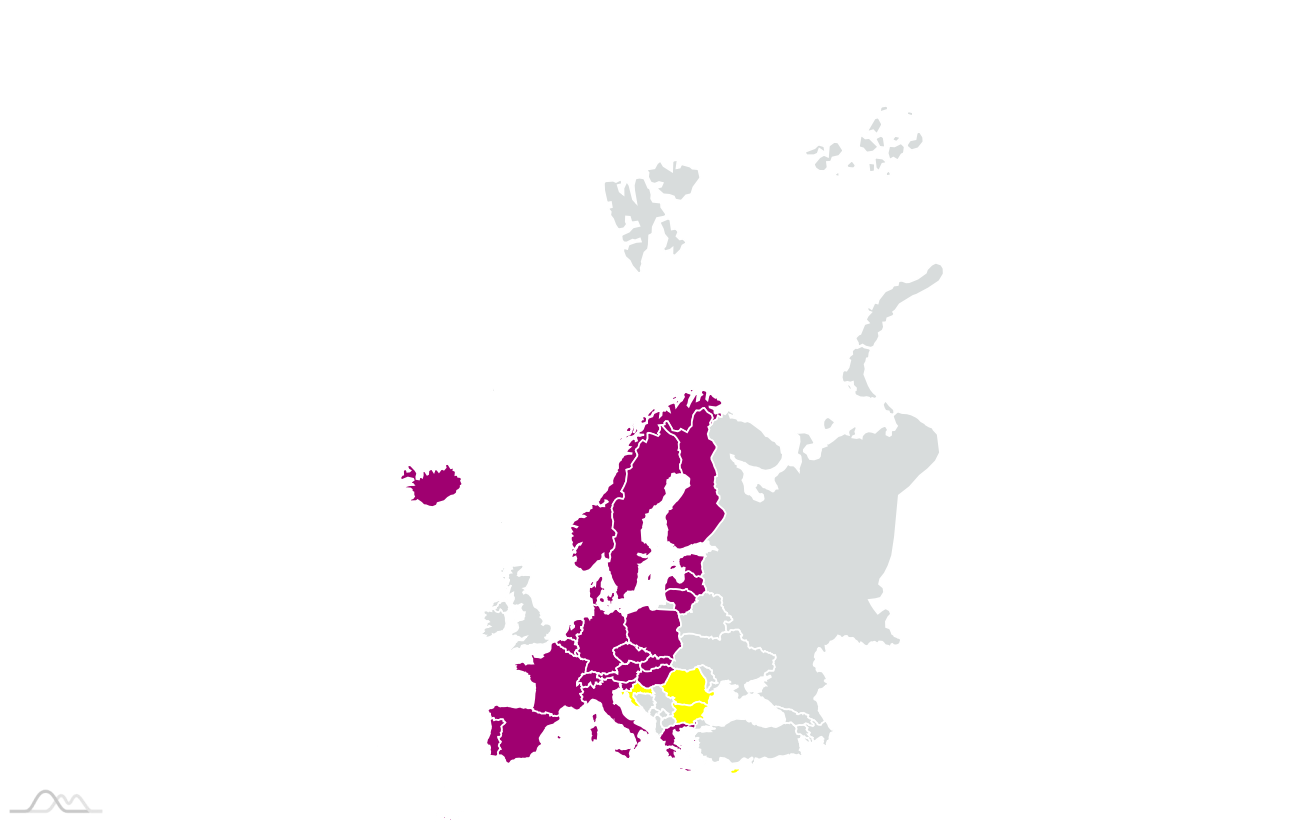
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Podaj, co w latach 1999–2009 wpłynęło na pozytywną zmianę stosunku respondentów do swobody podróżowania.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Podaj nazwę państwa, które weszło razem z Rzeczpospolitą do Unii Europejskiej, ale nie stało się razem z Polską członkiem strefy Schengen.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Parlament Europejski

Zarządzanie granicami zewnętrznymi

Kodeks graniczny Schengen stanowi główny filar zarządzania granicami zewnętrznymi. (...) Kodeks zobowiązuje państwa członkowskie do regularnego sprawdzania w odpowiednich bazach danych wszystkich osób przekraczających granice zewnętrzne, także tych, które zgodnie z prawem unijnym mogą się swobodnie przemieszczać (czyli obywateli UE i członków ich rodzin niebędących obywatelami UE). (...) Kontrole te obowiązują na wszystkich granicach zewnętrznych (powietrznych, morskich i lądowych) zarówno przy wjeździe, jak i wyjeździe.

Źródło: Parlament Europejski, *Zarządzanie granicami zewnętrznymi*, dostępny w internecie: europarl.europa.eu [dostęp 10.02.2020 r.].

Wyjaśnij, czy zobowiązanie opisane w tekście dotyczy Rzeczypospolitej Polskiej.

Ćwiczenie 9

Zapoznaj się ze źródłem i wykonaj polecenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wyjaśnij, jaki skutek dla państw należących do strefy Schengen będzie miało zjawisko przedstawione na mapie.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

⌘ Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Schengen – informacje

System Informacyjny Schengen jest wspólną, elektroniczną bazą danych zapewniającą zautomatyzowane procedury wyszukiwania informacji o osobach i przedmiotach. Polska uczestniczy w Systemie Informacyjnym Schengen pierwszej generacji przy wykorzystaniu zaproponowanego przez Portugalię rozwiązania tymczasowego aplikacji SISone4ALL. (...)

Każde państwo wprowadza odpowiednie dane, które dostępne są dla określonych służb innych państw, w niezbędnym dla nich zakresie.

Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Schengen – informacje*, dostępny w internecie: mswia.gov.pl [dostęp 10.02.2020 r.].

Wyjaśnij, w jakim celu został wprowadzony opisany system.

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Porozumienie z Schengen

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

2) przedstawia zmiany w międzynarodowym ładzie politycznym i gospodarczym w XXI wieku;

19) przedstawia cele form współpracy regionalnej, w tym inicjatyw międzynarodowych, w których uczestniczy Rzeczpospolita Polska (np. Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski).

Kształowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wskazuje najważniejsze momenty w trakcie zawiernia porozumienia z Schengen;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących porozumienia z Schengen;
- charakteryzuje rolę porozumienia z Schengen;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- mapa myśli;
- analiza tekstu źródłowego;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z tematem „Porozumienie z Schengen”, aby móc aktywnie uczestniczyć w dyskusji i rozwiązywać zadania.

Faza wstępna

1. Prowadzący przedstawia temat i podaje cele zajęć.
2. Uczniowie metodą burzy mózgów podają swoje spostrzeżenia, wiadomości, opinie i argumenty dotyczące porozumienia z Schengen. Wybrana osoba zapisuje hasła na tablicy.
3. Wspólna weryfikacja wszystkich odpowiedzi z tablicy. Uczniowie z podanych przykładów wskazują ich zdaniem najtrafniejsze i tworzą mapę myśli.

Faza realizacyjna

1. Praca w grupach 4- lub 5-osobowych. Zadaniem każdej z nich jest przygotowanie krzyżówki na podstawie dostępnych w e-materiale informacji.
2. Uczniowie otrzymują arkusze i markery, z każdej grupy zostaje wyłoniona osoba, która koordynuje pracę i przydziela zadania.
3. Nauczyciel wyznacza czas na przygotowanie krzyżówki, która wraz z pytaniami ma znaleźć się na arkuszu. Rozwiązaniem ma być hasło wymyślone przez grupę.

4. Po wyznaczonym czasie poszczególne grupy wymieniają się przygotowanymi przez siebie zadaniami, rozwiązują krzyżówkę i wyjaśniają znaczenie hasła.
5. Każdy zespół po wykonaniu zadania wiesza swój arkusz w widocznym miejscu.
6. Uczniowie wymieniają się doświadczeniami z wykonywania zadania, jak i trudnościami, które napotkali.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie jako podsumowanie lekcji wykonują ćwiczenia wybrane przez nauczyciela.
2. Nauczyciel podsumowuje zajęcia, przekazując informację zwrotną na temat pracy poszczególnych zespołów, oraz wyjaśnia uczniowskie wątpliwości.
3. Uczniowie otrzymują oceny cząstkowe za pracę w grupach.

Praca domowa:

Napisz krótką notatkę, uwzględniając w niej najistotniejsze informacje dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach.

Wykonaj samodzielnie pozostałe ćwiczenia w e-materiale.

Materiały pomocnicze:

CBOS, *Bilans zmian w Polsce w latach 1989-2009*, Komunikat z badań CBOS, BS/32/2009, cbos.pl.

Karolina Rokicka, *Włączenie *acquis Schengen* w ramy prawne Unii Europejskiej*, ce.uw.edu.pl.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Schengen – informacje*, mswia.gov.pl.

Parlament Europejski, *Zarządzanie granicami zewnętrznymi*, europarl.europa.eu.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Mapę interaktywną można wykorzystać do przeprowadzenia lekcji odwróconej.